СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 161. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 14-го липня 1939. No. 161. Jersey City, N. J., Friday, July 14, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗМІНА В ЗАКОНІ ПЕНСІЙ ДЛЯ СТАРИХ

ВАШИНГТОН. — На внесок сенатора Конеля сенат більшістю голосів змінив трохи теперішній закон старечих пенсій. Відтепер на пенсійний фонд буде виплачувати федеральна скарбниця дві третини, а стейтова одну третину. Та правдоподібно, що зміна на тім не закінчиться. В сенаті є така тенденція, щоб упростити виплату пенсій для старих, а теж піднести їх. Сенатор Лі подав був свій проект, на основі якого всі особи в Злучених Державах Америки, що переступили 60 рік життя, моглиб діставати по $40 місячної пенсії. Той проект перепав 55 голосами проти 15. Та сенатор Більбо хоче внести на наради свій проект, що подібний до проекту Лія.

ДАЛЬШИЙ РОЗВІЙ СТРАЙКУ „ДОБЛЮ ПІ ЕЙ".

ВАШИНГТОН. — Предсідник Американської Федерації Праці, Вилiем Грін, заявив, що А.Ф.П. не давала поклику до страйку в „Доблю Пі Ей", але той страйк вцілості одобрює та піддержує. Бо на основі нового зарядження фахові робітники в „Доблю Пі Ей" будуть діставати плату далеко нижчу від юнійної. Грін говорив, що страйк не розвяже цього питання, а його може розвязати федеральний конгрес. Він апелює до президента, щоб той умішався до цієї справи.

ДАРУНОК БАГАЧА НАРОДОВІ.

ВАШИНГТОН. — Американський міліонер Семюел Крес, що є власником ланцюха склепів, подарував американському народові свою колекцію дорогих італійських образів та різьб. Образів є 375, а різьб 18. Вони представляють вартість 25 міліонів долярів.

ПРИГОДА ОДНОЇ ПАРИ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ.

НЮ ЙОРК. — Корнель Ретборн і його дружина хотіли злетіти на легкопаді з приготованої до тої ціли вежі на Світовій Виставі в Ню Йорку, високої 250 стіп. Але по дорозі щось зіпсулось і вони зависли на шнурах по середині дороги. Вони висіли пять годин, заки їх здійняли. Та це не відстрашило їх чергового дня знов купити білети й опуститись униз. Другим разом їм пішло гладко. Та пригода зробила їм велику рекляму, їх знимки опинились на сторінках усіх часописів; також зробила добру рекляму згаданій вежі, бо люди, замісць застрашитись тим випадком, почали масово купувати білети і собі опускатись на легкопадах.

РОБЛЯТЬ ПРОЛОМ У ВСТУПАХ НА ВИСТАВУ.

НЮ ЙОРК. — Занепокоєна малим числом відвідувачів корпорація Світової Вистави в Ню Йорку зробила перший пролом в обнижці цін вступу на виставу. Покищо рішено давати знижений вступ по 50 ц. усім ґрупам, що виносять 500 осіб, або більше. Дехто догадується, що незадовго вступ обнижать для всіх.

З „КРІВАВОГО" ГАРЛЯНУ.

ГАРЛЯН (Кентокі). — Між вуглевими страйкарами і національною ґвардією вивязалася стрілянина, внаслідок якої згинув один вуглекоп, а шість були ранені. Серед ранених знаходиться один старшина ґвардії.

ПІДПИСАННЯ ЮНІЙНОЇ УГОДИ З ПІДЗЕМНИМИ ЗАЛІЗНИЦЯМИ.

НЮ ЙОРК. — Між юніями і компаніями нюйорських підземних залізниць, „Бі Ем Ті" і „Ай Ар Ті", прийшло до підписання нової умови праці, що триватиме до червня 1941.

ЗАРЯД ШКІЛ ПРИЙМАЄ ОБНИЖКУ ПЛАТЕНЬ.

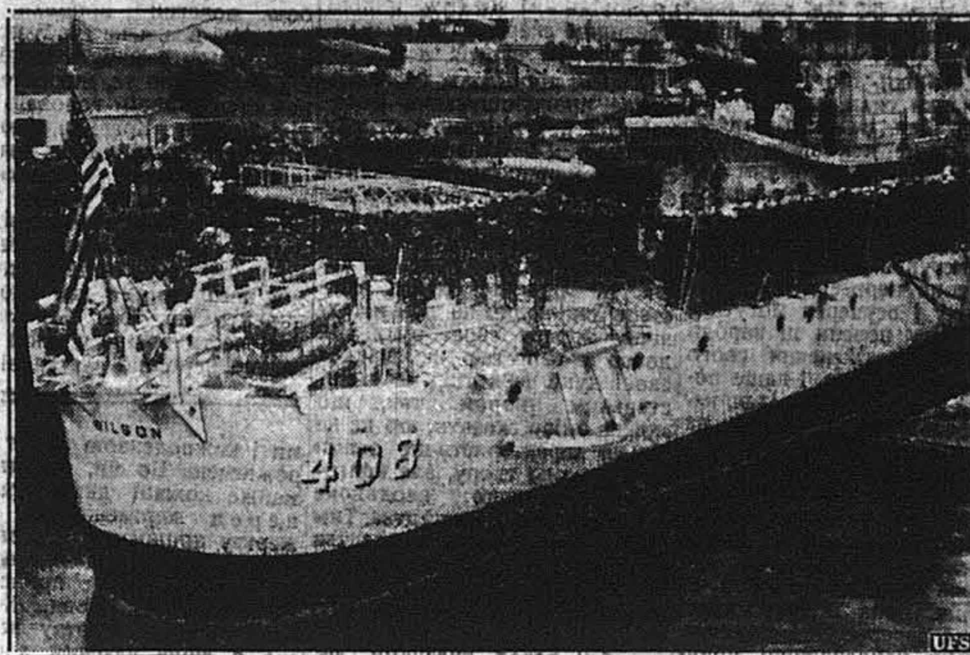
НЮ ЙОРК. — По довших нарадах заряд нюйорських шкіл прийшов до рішення, що нюйорські вчителі, які заробляють по $2,100 і більше, повинні згодитись на обнижку своїх платень в та той спосіб вирівняти недобір у шкільнім бюджеті. Хто більше дістає, повинен згодитись на більшу обнижку. Ті, що заробляють по $10,000 і більше на рік, зазналиб 15% обнижки своїх платень. Деякі вчителі протестують проти того.

ЗА РОЗБУДОВУ ДОМІВ.

ВАШИНГТОН. — Перед економічним комітетом зізнавали два знавці в справах мешкальних домів, Лямберт і Екстайн, та сказали, що тепер держава фінансує лиш будови дуже дешевих мешкань, до $5 місячно за одну кімнату, або досить дорогих, бо повище $10 місячно за кімнату. Тимчасом в Америці є найбільше таких родин, що потребують кімнат між $5 та $10 місячно. Таких родин є 5 міліонів і для них ніхто не старається про доми.

ПІДОЗРІЛИЙ ВОГОНЬ НА КОРАБЛІ.

НОРФОЛК (Вірджінія). — На військовім кораблі, носителі бойових кораблів „Рейнджері", вибух загадковий вогонь і спалив його частину, а також деякі дорогі машини. Залога не може ніяк догадатися, звідки міг узятись цей вогонь.

НА СЛУЖБУ.

Інший нищильник іде на службу маринарці Вуйка Сема в Бремертоні, Вашингтон. Головний кватирмайстер Ф. Г. Даненговер (наліво) підносить прапор, а це означає, що новозбудований „Вилсон" є вже на службі. Адмірал Е. Б. Фенер, що стоїть за Даненговером, приглядається до церемонії.

ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА У ШВЕЦІЇ.

Над військовим летовищем Люнгіегд у полудневій Швеції впав з невідомих причин військовий літак і розбився. Два летуни згинули.

ЩЕ НЕ КІНЕЦЬ МІЖУСОБИЦЯМ.

У провінції Астурії, в Еспанії, ще далі нема спокою. Є там тисячі бувших вояків, що живуть по горах і як „мародери" ширять неспокої.

ГЛЯДЯТЬ ЯК НА ЯРМО.

У румунськім сенаті критиковано румунсько - німецький торговельний договір. Казали, що він нагадує румунам турецьке ярмо.

СОТІ РОКОВИНИ ФРАНЦУЗЬКИХ ЗАЛІЗНИЦЬ.

Перед 100. роками вибудували у Франції перші чотири залізничі шляхи: Монпеліє—Соте, Нім—Бокер, Париж—Версай і Мілюз—Тан. Одним з перших подорожних був відомий французький письменник Віктор Гіго, який описав свої враження з першої їзди осьтак: „Я сидів у першому вагоні. Льокомотива посувалася перед мною зо страшним гадасом, а великі червоні іскри падали на дерева і горбки. Ми минулися з поїздом, що їхав до Брісель. Нема нічого страшнішого, як два поїзди в русі, що з собою минаються".

НЕ ДІСТАВ МІСЦЯ НА ПОЇЗДІ, ДІСТАВ ВІДШКОДУВАННЯ.

Адвокат Филип Дейвис у Ню Йорку пізвав залізницю Ню Йорк Сентрел за зворот $2.80 за білет з Ню Йорку до Олбані та $45 відшкодування за те, що він мусів цілу дорогу обходитися без сидження й стояти. Залізниця полагодила спір, що вже дійшов до вищого суду, заплативши Дейвисові $232,89. Діставши гроші, Дейвис сказав: „Від тепер залізниці будуть обережніщі при продажі білетів, не маючи місць. На мою думку, в таких випадках залізниця повинна дати пасажирові місце в Пулмані, поки звільниться для нього місце".

ВЛОМ ДО ГРОБНИЦІ.

На цвинтарі у Малих Заліщиках, повіт Бучач, вломилися якісь вломники до гробниці родини графів Борковських. Злодії усунули плиту з гробниці, увійшли до нутра і тут розбили скляну домовину з тлінними останками. Що забрали, невідомо.

КАТЕХИЗМ МАРТИНА ЛЮТРА.

З Ціріху повідомляють, що у швайцарській місцевости Осля, в окрузі Шляйц, знайшли припадком у приватній бібліотеці первідрук великого катехизму Мартина Лютра. На примірнику дата 1529. Катехизм друкований в Ерфурті у Конрада Трефера.

ВІДІБРАЛИ ДЕБІТ НІМЕЦЬКИМ ЧАСОПИСАМ.

На просторі цілої Польщі відібрали дебіт усім німецьким часописам.

НОВИЙ ПІДРУЧНИК КОМУНІСТИЧНОЇ ПРОПАГАНДИ.

У звязку з загостренням міжнародного положення появився заходом совітських військових кол новий підручник комуністичної пропаганди для червоної армії в міліоновім накладі. В підручнику передруковано важніші уступи з творів Леніна, підібрані до теперішньої хвилини, статті провідника союзу безбожників Губельмана - Ярославського та статті головних совітських публіцистів. Підручник подає напрямні комуністичної пропаганди совітського уряду в червоній армії. В підручнику підкреслено яскраво виступи Леніна проти Німеччини.

СОВЕТСЬКИЙ РАСИЗМ ТА РУСИФІКАЦІЯ НІМЦІВ.

На терені республики надволжанських німців московська влада переводить безоглядну русифікацію. В останньому часі часопис „Комсомолець" для німецької молоді почав появлятися московською мовою. На тлі русифікаторської акції бувають часті кріваві сутички.

В СССР щораз більше симпатій здобувають собі „расистівські" клички. На терені медичного інституту в Ташкенті ректорат і професори ставляться прихильно до теорії расизму.

САМОГУБСТВО БАТЬКА СЕМЕРО ДІТЕЙ.

У Тернополі повісивсь у своєму мешканні при вул. Подільський Нижній 19, безробітний, 58-літний Манес Дерер, батько семеро дітей, з яких наймолодше має 7 літ. Причиною самогубства був розстрій нервів унаслідок безробіття впродовж двох літ.

КІНЬ УБИВ ЖІНКУ.

У Коритниці, повіт Горохів, підчас давання паші коневі кінь копнув у черево жінку власника господарства, Олену Заловагу, що померла на місці.

КАНЦ. ГІТЛЕР ПИШЕ ДАЛІ „МАЙН КАМПФ".

Французька преса пише, що канц. Гітлер задумує видати другу частину своєї книжки „Майн Кампф" і збирає вже до неї матеріяли. До Берхтесґадену запрошує канц. Гітлер професорів університету й економістів, тому, що у другій частині свого твору задумує обговорити ріжні проблеми.

ОСЕЛІ НА ДНІ ОЗЕРА.

На території Кіргізької республики в середущій Азії натрапили водолази на дні озера Ісик-Кул на історичні оселі. Водолази витягнули на беріг декілька предметів щоденного вжитку як збанки, горщики і т. п. На основі дослідів знавців мистецтва стверджено, що знайдені предмети й оселі походять з VII., IX., та XIV. віку і знайшлися під водою тому, що обсунулися береги озера.

ВОЯК, ЩО ТВОРИВ ЦІЛУ АРМІЮ.

У Ліхтенштайні помер 95-літній ветеран Андреас Клібер. Покійний був останнім вояком 58-особової армії", висланої 1866-го р. на поміч Австрії у війні з Німеччиною. Коли підписали мир, забули про маленьке князівство і формально воно досі є у стані війни з Німеччиною. Але Гітлер навіть не дивиться на нього! Вернувшись додому, Клібер репрезентував колишню „збройну силу" свого краю, а помер як останній і єдиний її представник.

СТВЕРДЖУЄ МАСОВІ АРЕШТИ УКРАЇНЦІВ У ПОЛЬЩІ

ЛОНДОН. — Варшавський кореспондент часопису „Ди Менчестер Гардіен" подає, що в одній дні арештовано коло ста українців в одній тільки тернопільській окрузі. Приміщено їх покищо в тюрмі в Тернополі. При арештуванні не подавано ніяких причин. Тільки, як зазначує кореспондент, півурядові чинники виясняють, що це є в звязку „з німецькою пропаґандою серед українців", зокрема з якимсь маніфестом, що його передала радіова стація у Відні. Далі ті самі польські чинники подають, що серед польської людности на українських землях порозкидувано летючки, в яких пишеться, що всі поляки, що живуть на тих землях, будуть з них вигнані, або вигублені, як тільки повстане незалежна українська держава. Кореспондент подає далі, що більшість українців, що давніше були прихильниками Гітлера, тепер від нього відхилились через трагедію з Карпатською Україною. Та ще є деякі, що навіть і тепер готові попирти Гітлера, хоч нема надії, щоб німецькі обіцянки могли стати дійсністю.

УКРАЇНЦІ ПРИ ПОЛЬЩІ, А НЕ ПРИ НІМЕЧЧИНІ.

ҐДИНЯ (Польща). — Американський журналіст Вилем Филип Симс, редактор від заграничних справ пресового концерну Скрипс-Говарда, відвідавши Данціґ і Ґдиню та приглянувшись до польських демонстрацій, стверджує, що Гітлер обєднав цілу польську націю. А навіть українців, каже він, між якими крутяться гітлерівські аґітатори, рішені ділити свою долю з Польщею, а не з нацистами.

БРОДІЙ У ЗАКЛОПОТАННІ.

ЛЬВІВ. — „Новий Час", передаючи вірнопідданчу заяву Андрія Бродія в мадярському парляменті, зазначує, що в тому місці промови, коли Бродій заявив, що він промовляє в імені цілого народу і подів, упав багатомовний запит з лав опозиції: „Чи ваш мандат часом не перестарілий?" Ось цими словами самих мадярів, пише „Новий Час", найдосадніше оцінена роля А. Бродія та його ґрупи тепер і в минулому.

БОЙКОТУЮТЬ НІМЕЦЬКІ ТОВАРИ.

ВАРШАВА. — Польські людовці проголосили цілковитий бойкот німецьких товарів. Польські селяни, як пишуть ґазети, домагаються цілковитого зірвання зносин з Німеччиною, розвязання в Польщі всіх німецьких товариств, а також поділу між польських селян усіх земель, що їх власниками є німці. А польські лікарі рішили не вживати ліків німецького виробу, а тільки французькі й англійські.

ДАНЦІҐ НІБИ ДАЛІ ЗБРОЇТЬСЯ.

ВАРШАВА. — Польська преса далі розписується про те, що в Данціґу ведуться великі приготування до війни, а зокрема збільшуються запаси зброї, яку довозять із Східних Прус.

ГІТЛЕР Є ПІД ВПЛИВОМ ЗЛИХ ПРОВІДНИКІВ.

ВАРШАВА. — Так пише „Ґазета Польска". Зазначує, що Гітлер утратив свій реалістичний змисл, який характеризував його попередні поступки. Тепер, пише ґазета, він надто окружений карієровичами і підхлібниками, щоб міг бачити правдивий стан. Одна тільки німецька армія знає добре військову силу Польщі й Франції й тому не хоче війни.

ПОЛЬЩА ВІДОЗВЕТЬСЯ ПЕРША.

ПАРИЖ. — Американський кореспондент Г. Р. Нікербокер не дивиться надто чорно на події в Европі й не думає, що мусить прийти до війни. Вірить, що справа Данціґу може бути полагоджена мирним шляхом та що перший крок у тому напрямі зробить Польща.

ЧОМУ ВИСЕЛЮЮТЬ З ТИРОЛЮ?

РИМ. — На те питання ще й досі годі правдиво відповісти. Але виглядає на таке, що виселення чужинців з провінції Болцано звязане зо шпіонажею. Тільки не можуть зрозуміти, чому це все діється так нагло й з такими прикростями для родин виселюваних. І з цього приходять до висновку, що тут іде про міжнародну ситуацію, а точніше про те, що таки заноситься на війну. Тому і кажуть, що „щось висить у повітрі".

СЛОВАЧЧИНА В ДОВГАХ.

БРАТИСЛАВА. — Не добре з Словаччиною з фінансового й економічного боку. Це певне. Її буджет виказує дефіцит на $20,000,000. Тепер питання, з чого його покрити?

МОЛОДЬ НЕЗАДОВОЛЕНА.

БРАТИСЛАВА. — Арештовано молодих словаків, що розкидували розкидки, звернені проти словацького уряду.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Щоденне число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДВА ЗАЯЦІ ЗА ОДНИМ МАХОМ

Певно не одному виглядає це дивним і незрозумілим, що Польща з одного боку вимагає від українців заяв вірности, а з другого, як такі заяви дістане і їх використає на міжнародньому полі, зараз ставить у сумнів їх щирість і вартість. А навіть виходить на таке, що чим більше є таких виявів льояльности до Польщі, тим сильнішим стає польський наступ на українське життя. Та вже найбільше нас здивувало те, що написала польська ґазета у звязку з тою льояльною заявою, яку зложив посол Целевич у формі інтервю, даного кореспондентові „Юнайтед Прес". Отже, на думку польського політика з польської ґазети, посол Целевич зложив заяву вірности Польщі перед американським кореспондентом на те, щоб рятувати українців в Америці, що то ніби під впливом Гітлера і скомпромітовані звязками з гітлерівцями. А Гітлер і гітлеризм, пише цей польський часопис, в Америці зненавиджені.

Нам здається, що таке писання не можна брати тільки за балаканину якогось польського півголовка, а треба мати на увазі, що це діється в часі, коли Польща всіми засобами нищить український рух, де тільки може. „Справившися" на спілку з мадярами з українською загрозою з боку Карпатської України, Польща скріпила тепер терор на українських землях, а також посягнула і на українську іміґрацію в Европі й в Америці. Вона використовує тепер їй приятливе міжнароднє положення, затягнувши демократії до оборони Польщі. А для демократій не є важною Польща, а тільки Гітлер і Німеччина. Не з любови до Польщі йдуть вони її боронити, а зо страху перед німецькою експансією. Польща це добре знає. Тому і певна, що її не тільки будуть боронити, але ще допоможуть їй скріпитись. І ось це є той другий заяць, за яким Польща бігає, щоб його схопити. Діставши тепер сильних союзників, Польща хоче розправитись остаточно з українцями, вважаючи, що в такій ситуації, як теперішня, ніхто й пальцем не кивне на неї і за найбільші злочини, яких вона буде допускатись над українцями. Бо все те вона робить ніби для скріплення своєї сили, для того, щоб могла поставити евентуально сильний опір Німеччині. Тим вона захоче себе тепер виправдувати, якщоб хто навіть і захотів жадати щодо цього якогось вияснення. Що більше: Польща хоче ще спаралізувати і той український рух, який є в чужих краях, головно в демократіях, а який виявляє тут і там польські злочини супроти українців. Ось звідси беруться і такі писання, як те, що було в польській ґазеті про український рух в Америці, ніби скомпромітований гітлеризмом. Маючи демократії по своїм боці, хоче Польща, як бачимо, замкнути уста не тільки українцям під польським ярмом, але й тим, що живуть у демократичних краях і мають свободу слова. Ось так треба розуміти також і кампанію польської преси в Америці, яка постійно звязує український визвольний рух з Гітлером і Німеччиною.

СИЛА ІДЕЇ І ЖЕРТВИ

(Винятки зо слова митрополита А. Шептицького, виголошеного 18. червня 1939 р., з нагоди 40-вих роковин свого епископства).

„Ми, люди, не живемо самим хлібом, як каже св. Письмо, тільки кожним словом, що походить від Бога. Ми, люди, такі дивні сотворіння, що кормимося світлом; більше, ніж хліб насущний, нашим кормом є ідеї, отже думки і твори умової праці. На те вказує ціла людська природа. Людина більше горнеться до знання, ніж до заспокоювання потреб тіла, а через те ідеї можуть бути й бувають силою, що багато перевищає узброєну матеріяльну силу. Об ідеї розбивається в порох наймогутніша артилерія і всі здобутки мілітарної техніки, що і самі мають стільки сили, скільки дає їм якась ідея. Наше або може одне старше покоління було наочним свідком того, чим була в Европі сама ідея національної єдности Італії або Німеччини. Хоч ці ідеї були лише приступні для одного народу, вони перевернули порядок світу і всупереч могутнім цього світу повели ці народи до повного здійснення свого змісту. Ми й тепер, і наше покоління є свідками, як ідея, навіть фальшива, і сперта на фантастичних і нездійснимих принципах марксизму, стає силою, що загрожує цілому світові світовою революцією. Якщо люди перенялисяб ідеями Євангелія, показалось би, яка безмірна сила міститься в Євангелію. Вона помалу довгі століття переробляла людство, зміняючи найосновніші принципи суспільного й державного життя і ще далеко не виказала усієї своєї сили. Але і серед нашої суспільности ми можемо стверджувати, що щаслива родина, яка перейнята християнським духом. Вона щаслива й сильна силою ідеї, що перевищує всі злидні життя.

„Якщо порівняємо ріжні сили, що бувають у людських справах і в людстві — то мусимо ствердити, що з силою великої ідеї не можна нічого порівняти. Ідеї служить те, що довгими літами вважали наймогутнішою силою — наука. Ідеї служить те, що для матеріялістів є ідеалом — капітал, ідеями служить і озброєна матеріяльна сила. Коли ці потуги служать великій ідеї, ділять з нею її могучість, коли обернуться проти великої ідеї, покажеться їхня неміч. Наука, якої ціллю є пізнання правди, сама собою може бути такою великою ідеєю, але не все воно так є. Наука з усіми її засобами може служити якимсь іншим чи вищим ідеям у людстві, може служити загальній культурі умовій чи матеріяльній, може служити ідеям релігійним, ідеям патріотичним, може служити ідеям нищення або справедливій обороні своїх прав, себто ідеї несправедливої або справедливої війни. Матеріяльні сили, як капітал, чи технічні зброєння, самі собою не є творчими силами, а навпаки, можуть бути, бувають, а навіть можна сказати, просто є силами знищення, що доводять людство до руїни. А передовсім матеріяльна збройна сила, якщо не служить до справедливої оборони своїх прав, веде тільки до нищення, і не має ніякого творчого елементу. Тому здається не треба більше доказувати очевидної правди, що голошення великої ідеї є для людства добром і для того може бути висловом вдячности. А коли ця ідея є найсвятішою та найвеличнішою наукою спасення, коли це наука любови ближнього, праці над собою, боротьби зо злом — ця проповідь є, і все буде цінним і великим скарбом та правдивим добром людей.

„Однак проповідь, ба навіть кожне проголошування великої ідеї є і з іншого огляду знаменитим висловом вдячности, бо з природи річи мусить бути мистецьким твором, а характеристичним знаменем мистецького творує те, що у ньому відбивається людська душа та людське серце. Мистець дає людям не тільки технічну вправу своєї руки. Як довго у свій твір не вкладає своєї душі, цей твір не є мистецьким твором, так, що можна сміло сказати, що це не тільки характеристичне знамя мистецького твору, але найголовніше, якщо неодиноке правдиве знамя мистецтва. Тим правдиві архитвори мистецтва трапляють до душі людей, що в них людина несвідомо відчуває ту душу, те серце, те життя, що в нього вложив мистець хочаб і перед тисячами літ. Мрамори Фідя чи Праксителя тим трапляються до душі, що в той мрамор вложена чи заворожена душа мистця. На скульптурах доньок Ніоби чи Ляокоона стільки вложеного людського терпіння, що по тисячах літ ще знаходимо на мраморі сльозу, що свідчить про людське терпіння. Очевидно, мистецьким твором є не тільки твори малярства, скульптури чи поезії. Вся людська праця може бути й буває працею мистця, коли в ту працю людина вкладає свою душу. Хтож сумнівається, що такою мистецькою працею може бути праця лікаря й письменника й журналіста і адвоката й інжиніра, одним словом праця кожної людини, що для людства, для свого народу, для людей серцем і душею працює і в свою працю вкладає серце і душу.

„Наша проповідь не була би проповіддю Євангелія, якби не відзначалася часом і тим мистецтвом над усіми мистецтвами — мистецтвом крови — мистецтвом жертви. Навіть тоді, коли ми грішники проповідуємо бездушно і без розуміння повторяємо слова Євангелія, самі ці слова є значені кровю, і в них не може не проявлятися жертва Голгофти, якою проповідь Христа закінчилася. І в бесіді священика бодай від часу до часу мусить проявитися, що він ученик Розпятого, що кожної днини придивляється оком віри на те, як з Христового хреста спливають потоки крови на землю, на бідне людство, розшарпане кривдами, ненавистями і кожноденною лютою ворожнечею. Бо ми, священики, майже кожної днини стаємо перед жертвенником, щоб жертву приносити, а через те, щоб дивитися на те, як Він за нас Жертву приносить, Жертву Своєї Крови, Жертву Своєї Слави, Жертву всього, що є лише власним добром. Тому, хоч і як у житті слабі бувають наші чесноти, хоч як сильні бувають наші пристрасті, і які глибокі наші упадки, наша пропвідь і нехотячи і проти нашої волі мусить бути часом проповіддю крівавої жертви, а коли вона стає такою, то стає і твором того мистецтва, що братів своїх обіймає серцем, повним любови і готовим на кожну жертву.

„В останніх війнах держави творили те, що називали баталіонами смерти, себто відділи війська, до яких записувалися люди, готові кожної хвилини на кожного роду смерть, якої моглаб вимагти справа. Молоді люди з бомбою, притуленою до грудей, кидалися з літаків, щоб бомбі бодай трохи давати напрям і нею з жертвою свого життя нищити ворожі позиції. І поміж нами, Христовим військом, є баталіони смерти, до яких віддавна запрошую передовсім вас, дорогі богослови. Бо при праці для Ісуса Христа є потрібна нераз жертва, і жертва крайня, і жертва всього, і жертва навіть непередбачена, і якої потреби не можна було догадуватися.

„Проповідь Євангелія навіть тоді, коли проповідник сам незаписаний до баталіону смерти, і без його свідомости і без його волі мусить бути, або бодай часто буває тою могутньою трубою Архангела, перед якої голосом гроби отвираються і мертві вертаються до життя. Євангелія — це сила, що життя дає. А щоб життя давати, мусить лучитися з жертвою власного життя".

ЯК СТАВИТИСЬ ДО „ПРОСВІТИ"?

Ви там в Америці вже певно маєте відомости про те, як то було з останніми загальними зборами „Просвіти". І певно у вас там є ріжні думки щодо цього, як є вони і тут між нами. Та я думаю, що ті спори таки закінчаться якимсь компромісом. Зачуваю, що новий голова, о. Дзерович, по зборах зложив візиту секретареві соц. радикальної партії, пропонуючи йому „умову про ненапад". Тепер найважніше те, що польська влада не визнала нового вибору. Значить, що фактично існує давній голова і давній уряд, що має за собою поважні промахи. Та польська влада не турбувалась промахами, а мабуть найбільше її діткнуло те, що секретарем став у новім головнім виділі Богдан Кравців, відомий націоналістичний діяч, котрий щойно недавно вийшов з польської слідчої тюрми „за політику". Нові вибори відбудуться певно десь під осінь, а до цього часу прийде певно між нами самими до якогось порозуміння, бо без такого годі вести працю в такій загально народній установі як „Просвіта". Та наші сестри і брати поза межами Рідного Краю моглиб дуже допомогти „Просвіті" вийти з ріжних клопотів і непорозумінь тим, що закупилиб у неї трохи книжок, яких вона має на яких 50 тисяч долярів. Книжки добрі й надаються для приватних бібліотек і для товариств. Ось ті книжки найбільше завинили в тому, що „Просвіта" має коло сто тисяч долярів довгу. А його можнаб легко позбутись, колиб ми ті книжки розкупили, та колиб наші читальні звернули „Просвіті" те, що вони довгують за одержані книжки. З „Просвітою", як нашою найстаршою народньою установою, і такою потрібною для нашого села, мусимо зробити порядок. І я певний, що так станеться. Але великого поступу не буде, коли разом з порядком не допоможемо „Просвіті" вийти з довгів.

„Просвіта" має більше як 360 тисяч членів, з яких 86,000 прибуло за останні три роки. Читалень має „Просвіта" **3,046** а ті читальні мають 1,475 власних домів, 199 у будові, а крім того є ще 32 будівельні площі. У бібліотеках читалень при читальнях є **156** орхестр та **1,318** хорів. Читальні разом хорів орхестр. Читальні разом зо своїми хорами, орхестрами й аматорськими гуртками влаштували **пятьдесять і одну тисячу ріжних імпрез** (концертів, театральних вистав та академій) та 338 курсів для анальфабетів, на яких навчилося писати і читати **4,365** осіб.

Ще перд 10 роками було на Волині і взагалі за Сокальським кордоном майже 600 „Просвіт", які, щоправда, не були орґанізаційно звязані з львівською централею, але стояли в зносинах із нею.

Польська влада всіх їх розвязала та майже всі читальні на захід від Сяну. В останнім трилітті розвязала влада взагалі одну філію і 135 читалень, із чого **104** в минулім році. (Зате внесено 375 подань про нові читальні).

Треба взяти на увагу, що тепер є такий напрям „згори", щоб ліквідувати поволі якнайбільше українських товариств. До того служать нераз найсмішніші причини. Ось, наприклад, кидав грудками за польською вчителькою. Показалося, що той „хтось" є членом читальні „Просвіти", отже розвязано ту читальню. Таких, нераз дуже смішних причин, є сотки.

„Просвіта" — це загально українська орґанізація, яка повинна єднати всі напрями й ідеольоґічні переконання. Є це цілком не політичне товариство, хоч його члени можуть належати до ріжних політичних партій. Кличем „Просвіти" мусить бути **консолідація** і цей клич мусить бути законом підчас вибору головного виділу. Цей клич повинен власне під цю пору мати найбільше переконливе значіння, коли вороги ждуть лише на найменший претекст, щоб нам завдати смертельний удар.

І. Г.

ЩО ДЛЯ МЕНЕ ОЗНАЧАЄ ДЕМОКРАТІЯ?

Написав: Сидні Гилман.

(Заввага: Визначний провідник американсьаих робітників, С. Гилман, приїхав до Злучених Держав з Литви. Після семилітнього побуту в Америці він був одним з основників юнії кравецьких робітників Америки (Амалґамейтед Клотинг Воркерс), якої головою він є до нині. Стаття Гилмана це пята з черги статтей про демократію, які пишуть для Чужомовного Інформаційного Бюра визначні, вроджені тут і за границею американці. За думки, висловлені в статтях, відповідають лише їх автори).

Хто з нас вродився в Европі і зазнав опресії, переслідування й диктаторського терору, може краще оцінити американську демократію, ніж хто інший. Для нас демократія означає не лише право на свобідне висловлювання думки і право ділати так, як нам диктує наше сумління, але й право брати участь у формуванні кращого життя на світі. Якщо ми хочемо зберегти ці основні права, то мусимо робити так, щоб фізичні й умові робітники мали працю й економічне забезпечення. Це можна зробити, але лише спільними силами всіх людей, що цінять і шанують свободу.

В Европі й Америці є люди, які працюють над постійним викликуванням расової ненависти й релігійної нетерпимости на те, щоб роздвоїти поступові сили і підірвати відпорність до спільного ворога і таким чином промостити дорогу диктатурі. Очевидно, що якби до того дійшло, то прийшов би кінець демократії та її вільним інституціям.

Коли добре приглянемося, то можемо побачити, що нині в Америці є така велика потреба єдности народу, якої ще не було в нашій історії. Треба єдности для того, щоб громадою зломити штучно створені релігійні й расові ріжниці, які гамують оборону й розвиток амернаанської демократії. Я певний того, що Америка не піддасться диктаторській демагогії й обєднаний нарід буде дальше йти дорогою поступу, розвязуючи щоденні життєві проблеми методами наших демократичних інституцій.

Д-р Л. Мишуга.

ШЕВЧЕНКО і ЖІНКА

(Жінка в житті і творах поета).

(8)

Все те бачив і про все те Шевченко добре знав. Та сумна доля інших не застрашила його духа, не спинила його протесту проти гнету і визиску. Навпаки, він протестував у своїх творах проти насильства сильніше від кожного з тих покараних письменників, а навіть сильніше від усіх них разом.

Наслідки цього були очевидні. В той день, коли заходами княжни Репніної й приятелів надано Шевченкові посаду в київськім університеті, його арештовано. Було це в Києві дня 5 квітня 1847 р. Негайно відвезено його з Києва до Петербурга і там розпочато над ним слідство.

Та, сидячи в цитаделі, далеко від України і ждучи присуду, Шевченко не так журився тим, що з ним станеться, чи він помре на чужині чи в Україні. Щодо цього то йому однаково, але не однаково йому:

Як Україну злії люди
Присплять...

У тій тюрмі складає він і такі чудові вірші як „ВЕЧІР":

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають ідучи дівчата,
А матері вечерять ждуть.

Семя вечеря коло хати,
Вечірня зіронька встає,
Дочка вечерять подає,
А мати хоче научати,
Так соловейко не дає.

Поклала мати коло хати
Маленьких діточок своїх,
Сама заснула коло їх.
Затихло все. Тільки дівчата
Та соловейко не затих.

У тій же цитаделі оспівує він горе салдата, котрому панич забрав і знеславив його любу Ганнусю, горе кріпака, котрий не може навіть одружитися без волі пана й окупу.

Він терпить за Україну і ще взиває своїх братів:

Свою Україну любіть,
Любіть її!... Во время люте,
В останню, тяжкую мінуту
За неї Господа моліть!

Шеф жандармів, ґраф Орлов, зробив на підставі слідства доклад, що Шевченко „складав українські вірші, сильно бунтарського змісту", що „в них він плаче над поневоленою, безталанною Україною, то вихвалює козацькі вольності за часів гетьманщини", та що він через те „придбав собі між своїми земляками славу знаменитого українського письменника і тому то його вірші двічі шкідливі й небезпечні". З улюбленими в Україні Шевченковими віршами, подає далі ґраф Орлов, моглиб зародитися в Україні і „вкорінитися переконання про здоґадні гаразди часів гетьманщини, про те, що вернути оті часи булоб щастям і що Україна моглаб існувати як окрема держава".

За те наложено на Шевченка таку кару:

„Художника Шевченка, за складання бунтарських і у великій мірі непристойних віршів, як людину кріпкої будови тіла, вислати рядовим в Оренбурський окремий корпус, з правом вислуги, поручивши властям, щоб пильно його берегли та щоб він ніяк не міг писати бунтарських і пашквільних творів".

Під те дописав цар Микола олівцем власною рукою таке: „Під найпильніший догляд, заборонивши писати і рисувати". Отсей, як казав ґраф Орлов, милосердний присуд відчитано Шевченкові 30 травня 1847 року.

Про це доніс Шевченко княжні Варварі в такий спосіб:

„30 травня мені прочитали затвердження і я був уже не вчитель київського університету, а простий вояк оренбурзького лінійного ґарнізону". А далі пише таке:

„Ви певно розсміялисяб, колиб побачили тепер мене. Уявіть собі найнезграбнішого ґарнізонового вояка, з кудлами, необголеного, з дивоглядними вусами, й це буду я. Смішно, а сльози котяться. Що робити, так подобається Богу. Видко, я мало терпів у моїм житті, й правда, що давні мої страждання в порівнянні з теперішніми були дитинячими слізми, гірко, ненависно гірко. І при всім цім горю мені як найгостріше заборонено малювати, щоб ні було, й писати (крім листів), а тут так багато нового".

На це відписує Шевченкові княжна:

„Ні, я би не засміялася, а заридалаб, коли би побачила вас тепер, і молилаб Бога дати мому язикові красномовність, щоб потішити вас, піднести вашого духа вище гіркої вашої долі. Колиб це залежало від мене, то, розпечатавши мій лист, ви наповнилисяб ласкою, він відсвіжив би вас, укріпив, ви бадьоро й з покорою носилиб ваш хрест".

„Яка зрозуміла мені ваша мука не малювати! Бог дасть — це переміниться".

„...пригадайте, що багато молиться за вас, що хоча вони віддалені від вас, але думають і пильнують за вас".

А ці слова потихи приходили до Шевченка в часі, про який він у листі до княжни висловлюється ось як:

„Давніше я дивився на природу оживлену і неоживлену як на найдосконалішу картину, а тепер неначе очі перемінилися: ні ліній, ні барв, нічого не бачу. Невже це почування прегарного втрачене навіки? А я так дорожив ним! Так пестив його!"

В кірґізьких степах і над Аральним морем.

Це вже писав Шевченко з Орської кріпости, глухої пустині, яку кірґізи називали „поганим місцем". Тамтуди запроторено Шевченка. Ротний командант заявив поетові, що буде побитий різками, як тільки не буде повинувався приказам, себто, коли між іншим пробуватиме писати чи рисувати. Кинено його до смердячої хати між салдатів, що тільки знали по сороміцьки розмовляти і співати. І так проходили дні на тім, що, як каже Шевченко, вели кожного дня на позорище „старого дурня муштрувати". В таких обставинах Шевченко часами крадькома складав вірші й ховав їх за халявою. В той спосіб заховався цілий цикль невольницьких пісень поета, які є архитворами української лірничої поезії. Вони повні туги за рідним краєм, повні таких тужливих акордів як отсей:

Сонце заходить, гори чорніють,
Пташечка тихне, поле німіє,
Радіють люди, що одпочинуть.
А я дивлюся і серцем лину
В темний садочок на Україну.

І несеться думка поета з кірґізьких степів в українське село, а:

Село у нашій Україні —
Неначе писанка: село
Зеленим гаєм поросло;
Цвітуть сади, біліють хати
А на горі стоять палати
Неначе диво, а кругом
Широколистії тополі;
А там і ліс, і ліс, і поле,
І сині гори за Дніпром...
Сам Бог витає над селом!

І от у тому господньому селі в Україні живе княжна („КНЯЖНА", 1847), якій Господь дав волю і розум на світі, і красу дав, і серце чисте, а не дав жити. А їй так хотілось жити як ті люди, що любляться:

Хотілось любити
Хоч годочок, хоч часочок
На світ подивитись.

Але князь гуляка і пяниця, якжеж його любити, а це так:

Не весело на світі жить,
Коли нема кого любить.

Та дав Господь дожити княжні радости на світі:

Узріть його, поцілувать
Своє єдинеє дитя,
І перший крик його почути!
О, діти, діти, діти, діти!...
Велика Божа благодать!

Та:

Княгині тільки вміють
Привести дитину,
А годувать та доглядать
Не вміють княгині.

(Далі буде).

Гриби ростуть усе у вогких місцях, тому мають вигляд парасолі.

З ДНЯ

„ЗРАДА" В ПОЛІТИЦІ.

Як відомо, французи порядно „зрадили" Чехословаччину. Франція мала мілітарний союз із Чехословаччиною, підписаний міністрами та ратифікований французьким парляментом. Франція мала також постійну військову місію у Празі, що разом із чеським військовим штабом виробляла пляни оборони краю. Франція давала великі суми на творення чеських укріплень; ну і загалом усюди заявляла, що стоїть по боці чехів та піде на їх оборону.

А чи пішла? Ні, не пішла. В критичній хвилині відреклась чехів і віддала їх на поталу німцям.

Отож, коли говорити про „зраду", то французи далеко ганебніше „зрадили" чехів, ніж, наприклад, німці українців. Між останніми, як виходить, не було жадного мілітарного договору, ні навіть усних запевнень помочи.

А ЩО ЧЕХИ ГОВОРЯТЬ ПРО ФРАНЦІЮ?

А проте чехи далі держаться Франції, мов репях кожуха, і навіть не гніваються за ту „зраду". Ось новинка в „Н. Й. Таймсі" з 10 липня ц. р.: „Бордо, Франція, 9. липня. — Промовляючи тут під кінець чехословацької конвенції, чеський міністер Осуський сказав, що чехо-словаки повинні бути навіки вдячні Франції, що вона відмовилась дати паризьке посольство німцям, позволяючи в той спосіб жити краєві „леґально". А закликаючи їх бути готовими віддати найвищу жертви для Франції, Осуський сказав, що Франція є одним ясним місцем в Европі, що знаходиться в руках варварів".

Ось так говорив чеський міністер про ту Францію, що мала мілітарний союз з Чехословаччиною, сотні разів обіцювала поміч, а опісля в критичнім моменті чехів опустила. Якжеж розуміти таке поведення? Попробуємо відповісти.

ЧИ ДРУЖБА СЕРЕД НАРОДІВ ІСНУЄ?

Фактично серед народів ніколи нема такої дружби, яка можлива серед поодиноких осіб. Кожний нарід все опирає свої зносини з іншим народом на основі вирахуваних інтересів. Також преса кожного народу роздмухує, або придушує приязнь і симпатію до другого тоді, коли це диктують національні інтереси.

Вистарчить поглянути на історію кожного народу, щоби переконатися, що воно так. Ми знаємо, що, наприклад, Анґлія, зараз по закінченні світової війни, гостро висказувалась проти Франції. Бо остання, здобувши геґемонію в Европі, почала загрожувати анґлійським інтересам. Тепер анґлійці знов у найкращій приязні з французами. Та не треба виключати, що колись знов будуть ворогувати і лаятись.

Лаялись і кумались на переміну Японія й Анґлія, Італія й Анґлія, Росія й Анґлія, Польща й Франція, і всі інші.

З цього виходить, що при плеканні любови чи озлобленя до якогось другого народу треба бути обережним. Коли це в нашім інтересі, то можемо викликувати до когось приязнь, чи ненависть, але так, щоб вразі потреби можна було завернути з шляху й повернути туди, куди в даний час покаже інтерес народу. Не можна безкритично лаяти чужий нарід, ні викликувати до нього беззастережну любов. Сліпа любов, як і сліпа ненависть не для політики!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ШАНУЙМО НАШУ КУЛЬТУРУ — ПІСНЮ І МОВУ.

Тому кілька днів отримав я з рідного краю, з Галичини, листа, де між іншим пишеться, що наші люди очікують війни, як спасення:

„Вірять, що потім булоб ліпше, бо страх погано стало жити. Правда, І я був на війні. Нераз приходилось ховати голову від ґранатних куль, від скорострілів. Нераз серце холонуло, дивлячись на змасакровані трупи. І, здається, було таки лекше як сьогодні. Факт, що люди, які були на війні, тоді просили Бога про мир, а нині виглядають війни, як якогось спасення. Дивний контраст! Але, правда, не всі люди. Головно бідні українці вірять, що війна принеслаб може кращу долю їм. Без цього чуда вони здаться пропащі. Там москалі, а тут поляки таки дуже на карк сідають. Друть з хлопа останню шкіру. Просвіту гальмують. Перед Великоднем попросили мене люди з села Л. виконати концерт Шевченка (гамошнього диригента польська влада виселила з повіту К., тоб то з так званої пригроничної смуги). Я вивчив, списав тексти, подав до староства. А вони собі половину програми сконфіскували. Прошу Тебе С.! Який концерт без Заповіту"? А його сконфіскували. „Гамалію" сконфіскували, а про „Холодний яр" навіть нема мови. З „Посланієм" таке саме, „Іржавець" сконфіскований. І роби концерт, з чим хочеш! Щось страшне! Коли би встав отой Шевченко, то ляг би знову в ту могилу".

Отакі вісті дістаємо з рідної землі. Там наступають займанці на нашу пісню, мову, культуру. Бояться, щоб ми з духом Шевченка не поговорили. Забороняють його пісні співати. Хористи і дириґенти вчаться, мучаться, приготовляють концерт, люди приходять, а тут не можна почути слів ґеніїв України.

Хай це для нас на еміґрації буде наука. Хай це заставить нас іще більше любити і шанувати нашу пісню, мову і культуру. А то нераз на концертах Шевченка порожні крісла! Нераз тяжко стягнути молодь на пробу співу, щоб вивчити пісні і дати концерт! А чейже тут нам ніхто цього не забороняє.

Тут нас міліон українців, між тими десятками тисяч молоді. Тут можемо ширити свою культуру і нести в світ нашу пісню, щоб говорила чужинцям про нашу славну минувшину тай готовила нас до світлої будучности, до нового зриву. Шануймо нашу культуру — пісню і мову! Вчімся від тих, що ці пісні укладали і співали, як любити свій нарід.

о. С. Мусійчук.

ОБЕРЕЖНІСТЬ.

Диктатор Мусоліні заборонив своїм спортсменам за границею витатись через подавання руки з іншими спортсменами. Бо через дотик рук, говорив він, повстає тихе, духове затіснення приязні. А цього кожний італієць повинен вистерігатись. Його любов належиться виключно італійському народові. Приязнь із чужинцями може бути перешкодою у всецілій службі свому народові, повчав Мусоліні.

Це повинні затямити собі в першу чергу ті, що захоплюються тоталітарними ідеольоґіями. А також ті, що наприклад безкритично оплакують „втрачену приязнь чеського народу", а водночас безкритично копають далеко сильніші народи...

МАНДРІВКА В КАРПАТИ ТОМУ СТО ЛІТ

(3)

Полонина Озірна. — Життя на полонинах.

Із Буркута вибралися ми у полонину Озірну. Ми передиралися сиглою (лісом) щораз вище, аж по довгій-довгій ході вибрались на чисте місце, себто на полонину. Полониною зовуть височини, часом рівні, найчастіше горбоваті або хвилясті, без лісів і кущів, зарослі гарною, зеленою наче рута травою, мережаною густо пахучими цвітами. Полонини дуже буйні, тому відповідні для худоби, тож бриндзя, головно з подальших полонин, нпр. із Жабйого, товстіша і смачніша, ніж кожна інша, не щипка і не квасна, як бриндзя з долів.

Є полонини громадські і поодиноких господарів. Вони відмінені від себе воринням, себто перегородкою з тоненьких ялиць. Хто їде конем, може вориння розібрати і коня попасти, коби тільки заложив назад вориння, ніхто йому за те нічого злого не скаже. Такий закон виробився в горах із конечности, бо в горах нема коршем ні торгу на пашу для худоби — тай ніхто на верховину паші завезти не може.

Серд полонини є стая-обійстя, загороджене ворниням. Замісць хати є тут колиба, себто дах із драниць (дощок), збитий і на землі уставлений. Серед колиби висять два-три кітли, в котрих виварюють молоко. За стіною, під деревляним штучним замком переховують бриндзю, вурду, масло, сир, гуслянку. Нема тут жінок, не перуть білля, й нема кухарення. Вівчар носить пів року одну сорочку, виварену в смальці або вимочену в дігтю. Стравою вівчаря є кулеша, а як і її нема, живе жентицею, вурдою і гуслянкою. Всеж він здоров, хоч із ведмедем поборотися, що часом і трапляється.

Побіч колиби є загороджене ворниням місце, де зганяють худобу. Коло худоби є собаки, які дають знати, коли до худоби закрадається хитрий звір. В стаї господарем є ватаг, себто найстарший вівчар.

В Озірній привитав і прийняв нас ватаг чесно і привітно. Просив сідати, зварив кулеші і поставив перед нас усе, на що полонина може здобутися: в одній мищині кулеша, в другій **бануш** або **бальмуш** (кулеша на сметані), в третій молоко пражене, в четвертій сметана, в пятій масло топлене, в шестій бриндзя. По обіді показав ватаг свою комору, в якій було зложене масло, сир, бриндзя, вурда, гуслянка. Опровадив нас по всій стаї і показав маржину (худобу), що по видоєнні румигала. Потім заграв на трембіті. Поважні звуки розходилися далеко-широко і відбивались відгомоном у сусіднім лісі. Ще поетичніше виглядають звуки трембіти в ночі, серед тишини.

В полонині кожного гостя витають радо в колибі. Ватаг приймає його ввічливо, чим має, без винагороди. Коли хто хоче, то сам із власної волі оставить трохи грошей на тютюн. Давніше булиб нічого за вгощення не прийняли, ще і гнівались би; тепер коли гуцули збідніли, змінилися й звичаї.

Життя в Буркуті.

Життя в Буркуті доволі одноманітне, хіба тим урожманітнене, що все нові гості прибувають, другі відїжджають. Ранком закривають густі мряки сивавим покривалом усю долинку і довколичні ліси. Коли опадуть, обильна роса, скроплює трави і листя, наче після великого дощу. Сонце не показується тут скорше, як по девятій годині, хочби і в найдовший літний день.

Купіль приготовляють так: розпаливши вогонь у печі, вкидають до неї кілька побільших каменів-ріняків, що розпеклися до червоности, послугач носить коновки з недалекого джерела буркут до ванни, накритої веретою, щоб вугляний квас не улетів; потім вкидає розпалене каміння до ванни. Коли вода доволі розігрілася, дає гостеві знати.

До джерела приходять теж гуцули і гуцулки з кіньми, щоб набрати у „буркутівки" (барилки) води на „гандель", яким звичайно жиди займаються. Хлопці-пастушки продають гостям пструги по крейцареві за штуку. Зрештою за харчі не лише тут, а всюди. В Устеріках, де є і почта й аптика, годі було в селі, ні в коршмі, ні в господарів дістати за гроші бодай кусника хліба чи молока, ні яйця — нічого. В коршмі була лиш одна проста, смердяча горівка.

У Буркуті один день похожий на другий. Ніщо не пригадує тут свята або неділі чи будня. Тут не чути дзвонів, що скликують на Службу Божу, нема тут церкви, священика. Таксамо і на полонинах. Верховинський гуцул півроку не бачить і не чує святої відправи, не знає, коли пущення, коли піст; він живе однаково день у день, без тяжчої праці, без журби, із своєю худобою на лоні природи.

(Дальше буде).

ДО АНТАРКТИКИ.

Контр-адмірал Бирд (у середині) радиться у Вашингтоні з контр-адміралом Веше (наліво) та з директором територій, д-ром Ернестом Гріннінгом, про нову виправу до Антактику, де він незабаром виде, нову виправу до Антарктику, де він незабаром виде, щоб узяти територію для Злучених Держав.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Місячний мітинґ Тов. Запорозька Січ, від. 347., відбудеться в неділю, 16. липня, точно в 2. годині пополудні, в гали, де звичайно. Обовязком кожного члена прийти на той мітинґ. Довгуючі члени мають прийти і вирівняти свої вкладки. — М. Романюк, предс.; К. Ґлосницька, кас.; Г. Тимчій, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Надзвичайні збори новозлучених відділів відбудуться в неділю, 16. липня, в год. 3. попол., в Народ. Домі. Справи дуже важні що вимагають присутности всіх членів. Неявившийся член підлягає карі. — Іван Піґуляк, предс.; Іван Лесюк, фін. секр.; Андрій Кудлик, кас.; Ілля Лущак, рек. секр.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. Збори Тов. Запорозька Січ, від. 305., відбудуться в неділю, 16. липня, 10:30 рано. в церковній гали, де все. Повинність кожного члена прийти і вирівняти свої залеглости, бо іще раз напоминаю довгуючих членів, як не прийдуть і не вирівняють своїх залеглостей, або не скажуть причини, то будуть суспендовані, аби потім не було нарікань на урядників, бо відділова каса не всилі за нікого засилати вкладок. — М. Гентош, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Місячні і заразом піврічні збори Тов. св. Дмитра, від. 288., відбудуться в неділю, 16. липня, в 1. годині пополудні, в Укр. Гали. 235 Карбон ул. На ці збори обовязком кожного члена прибути для вирішення важних справ. Також проситься всіх членів платит и свої вкладки начас, а не стримувати уряд до останньої хвилини. Рівнож припоминаю тим членам, котрі довгують по кілька місяців за свої вкладки до У. Н. Союзу і до Тов., щоб вирівняли, бо впротивнім разі будуть суспендовані. — Андрій Данилюк, секр.; Василь Заґвоцький, предс.; Дмитро Мушастий, кас.

ДЕРБИ, КОНН. Піврічні збори Тов. Запорозька Січ. від. 23., відбудуться в неділю, 16. липня. в годині 2. пополудні, в галі, де звичайно відбуваються збори. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо буде справоздання контр. комісії і справа пікніку, як рівнож є інші сп'рави до полагодження. — Т. Захаревич, пр.; А. Томцьо, кас.; І. Бінковський, секр.

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ. Піврічні збори Тов. Зап. Січ, від. 206., відбудуться в неділю, 16. липня, в годині 1:30 пополудні, в гали парохіяльній на Вест Скул ул. Обовязком кожного члена прибути, бо буде справоздання уряду і контролі з піврічного діловодства, як і інші справи до вирішення. Проситься довгуючих членів, щоби вирівняли свій довг; також проситься членів платити свої союзові вкладки начас. На тому піврічному мітинґу будеться принимати нових членів до Тов. і до Союзу без вступного. — І. Околіта, предс.; М. Копернюк, кас.; І. Кокольський, секр.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99., відбудуться в неділю, 16. липня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Проситься всіх членів прийти на збори і заплатити свої місячні вкладки. Такі члени, котрі довгують 7 або 8 місяців, коли не заплатять своєї місячної вкладки, будуть суспендовані, бо відділова каса є вичерпана і більше за них платити не може. — Уряд.

СКРЕНТОН, ПА. Піврічні збори Усп. Пресв. Богородиці, від. 123., відбудуться в неділю, 16. липня, в годині 3:30 попол., під ч. 520 Норт Майн ул. Проситься, щоби всі члени явились на цих зборах. Секретар прочитає звіт за 6 місяців з приходів і розходів, а також відбудеться несподіванка, щоби помогти товариству фінансово. — Василь Баран, пр.

ГВАЙТСТОН, Н. Й. Збори Тов. Просвіта, від. 129., відбудуться в суботу, 15. липня, в 8. год. вечором, в домі тов. Івана Бриня, 146-30 — 22 Еве. Обовязком членів явитись на означений час, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член підлягає карі після статуту. — М. Мрикало, предс.; М. Баран, кас.; М. Дзярський, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Піврічний мітинґ Бр. Пресв. Богородиці, від. 404., відбудеться в суботу, 15 липня, бо в неділю, не може бути. Мітинґ зачнеться в 3. годині пополудні. — Микола Добранський, секр.

ГЕЗЛЕТОН, ПА. Піврічні збори Бр. св. Архистр. Михаїла, від. 85., відбудуться в неділю, 16. липня, в 1. годині пополудні, в Юніон Гал. Кожний член обовязаний прийти і вислухати звіт фінансовий з доходу і розходу. Контрольори здадуть звіт з провіреня діловодства. Члени, котрі довгують, щоб вирівняли свій довг, бо, як вам відомо, братської каси нема, а з тих 10 ц. то неможливо за члена платити. Хіба в такім разі, що член зголоситься до уряду що він в прикрім положенні, то заплатиться вкладку, але на услівю, що наступного місяця заплатить вкладку. Плачення вкладок за другого члена противиться статутові. Кожний член обовязаний платити сам за себе. — В. Шипула, предс.; М. Поливка, кас.; О. Костюк, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Піврічний мітинґ Тов. Запорозька Січ, від. 342., відбудеться в неділю, 16. липня, в годині 2. пополудні, в галі церковній. На порядку нарад справоздання уряду і контролі. Пригадується довгуючим членам, щоби конечно сповнили свої належитости, бо інакше можуть бути суспендовані. — І. Маркович, секр.

ХТО ПОПИРАЄ БІЗНЕСИ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ", ТОЙ ПОПИРАЄ „СВОБОДУ".

ЗАПАХ УБИВАЄ.

Недавно в пристані в Ліверпулі вибухла пожежа на пароплаві. Один із робітників заявив капітанові, що на кораблі розходиться дивний запах. Два старшини пішли перевірити причину. Старшини не вернулись. Їх почали шукати і знайшли їх унизу без тями. Одного відтерли на чердаку, другий почував себе далі препогано. Виявилося, що їх приголомшив запах сира, якого вантаж їхав на кораблі. Сир, коли лежить у замкненій кімнаті занадто довго, витворює ґаз, що може бути небезпечний для здоровля.

Недавно був подібний випадок, затроєння від великої скількости цукру на одному кораблі. У Парижі підчас останньої повени вода залила 110 тисяч бананів. Власник складу, ввійшовши туди, зімлів від запаху. Він пролежав там так довго, поки не вмер. Ті, що його звідси витягли, мусіли накласти ґазові маски.

НАЙМЕНШІ ДЕРЕВА НА СВІТІ.

Такі дерева виплекали в Японії. Про дерева велитні писалося вже багато; дерева-карлики майже не відомі. Один подорожник дістав у Японії скринку, поділену на три „поверхи", а в них найменші, досі виплекані дерева: сливка в цвіті була висока всього три цалі, мала смерічка півтретя цаля, а бамбусове деревце всього півтора цаля високе.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Пасейк, Н. Дж. — В нарадах над „Українським Днем" брало участь також тов. ім. Т. Шевченка, відділ 64 У. Н. Союзу в Петерсоні, Н. Дж.

П. Ш., Філядельфія, Па. — Провіривши те, про що запитуєте, подаємо, що У. Ч. Хрест вислав гроші, зібрані на викуп дому Лесі Українки, на призначену ціль до Львова. Гроші вислано через „Обеднання".

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДАЮТЬ НОВУ ПОСАДУ.

Павлові В. МкНутові, бувшому високому комісарові Филипин, президент Рузвелт дає посаду секретатареві маринарки або посаду голови нової Федеральної Забезпеченої Аґенції.

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ОБІЖНИК ДО ЧЛЕНИЦЬ.

На перших поконвенційних нарадах взято важніші точки, котрі були ухвалені на конвенції під розвагу і рішено повідомити відділи про них.

Перша точка: справа преси. Рішено через брак грошей у централі відложити сторінку, котра має виходити в „Америці" під осінь. Просимо відділи через літні місяці влаштовувати підприємства на згадану ціль. Мусимо мати гроші в пресовім фонді, щоб розпочати видавництво нашої сторінки. Певно делеґатки, котрі були на конвенції, здавали свої звіти і з них ви довідалися, що централя тепер буде мати 100 долярів місячно розходів, тому, що сама сторінка має коштувати 40 дол., 10 дол. редакторка, 30 дол. за домівку, а 20 дол. три секретарки. Просимо відділи взяти все під розвагу, і старатись якнайскоріше прислати свої датки на пресовий фонд і утримання централі.

Відділи, котрі не заплатили своєї вкладки до централі за рік 1938 і 1939, просимо негайно вирівняти довги.

Також просимо через літні місяці подумати і подбати, щоб у Вашій місцевості відбулась вистава Українського Народнього Мистецтва. Повідоміть головну управу на час, щоб Комітет Мистецтва міг вислати речі на призначене місце.

Напоминаємо відділи, щоб кореспонденцію і гроші присилали на таку адресу: Ukrainian National Women's League of America, Inc., 48 East 7th Street, New York, N. Y.

Відділи, котрі ще не прислали 50 центів за книжечки, просимо прислати гроші або марками.

У всіх справах організаційних просимо писати тільки до централі С. У. А.

Просимо прислати до централі адреси нововибраних урядниць у відділах.

Звіт конвенційний, звіт фінансовий, реферати і резолюції приготовиться в літніх місяцях і вишлемо до відділів.

Просимо не забувати про централю, а помагати нововибраному урядові повести нашу працю як слід на користь нашій організації і нашому народові взагалі.

За головну управу С.У.А.:

Аннета Кмець, голова;
Олена Швед, писарка;
Гелен Мудрик, писарка.

Жебрак.

Прохожий: — Чому ви не працюєте, замісць жебрати?

Жебрак: — Я сам вже про те думав, але не хочу занимати місце якомусь бідному батькові численної рідні.

Решта.

— Що ти сказав жінці, коли в суботу ти так пізно вернувся додому?

— Я сказав лиш „добрий вечір", а вона решту.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

На ранених Січовиків.

Будучи делеґаткою на конвенцію Союзу Українок, осталось мені з грошей на подорож, призначених відділом, $5. Не бажаючи задержувати ту суму для себе, я висилаю їх через Обєднання на ранених Січовиків Карпатської України.

Анастасія Біґун.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Жертви від Союзу Українок.

Головна управа Союзу Українок Америки вислала через Обєднання $45 на народні цілі. Ця сума походить: $40 від відділу С.У.А. ч. 19 у Байоні, Н. Дж., і є призначена по $10 — на дівочу бурсу у Львові, дівочу бурсу в Празі, інвалідів, політичних вязнів; $5 від відділу С.У.А. ч. 39 у Трентоні призначені на сиротинець у Перемишлі.

За головну управу Союзу Українок:

Анета Кмець.

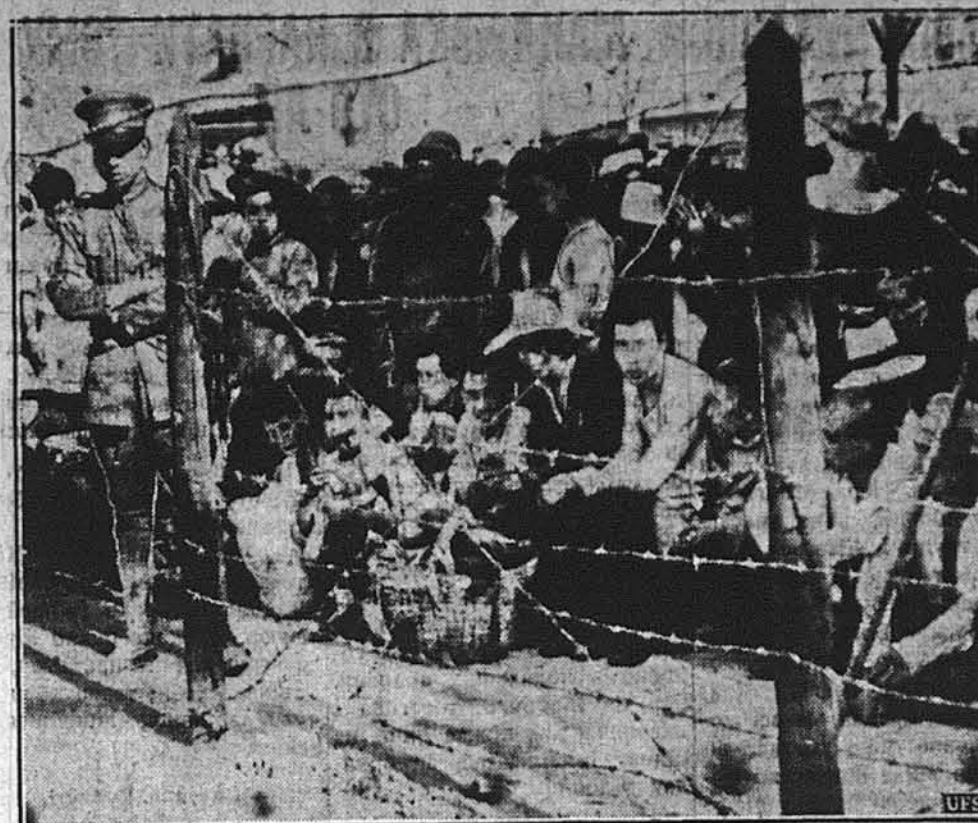
ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

З ювилею на визвольну боротьбу.

В неділю, 18 червня ц. р., укр. прав. громада влаштувала п. Омелянові Рекрутові з нагоди його 55-літнього ювилею уродин приємну несподіванку. В його неприсутності місцеві сестриці приготовили в його домі мачний обід та спросили чимало гостей. По Службі Божій, коли ювилят прийшов додому, зібрані повитали його піснею „Многая літа", а о. М. Мостенський привитав ювилята щирою промовою.

Ювилят був уже зворушений цією несподіванкою. Дякуючи приявним за виявлену прихильність, він обіцяв іще більше працювати для свого народу. При кінці обіду забрав слово о. Мостенський і коротко змалював тяжке положення нашого народу під ріжними окупантами; зокрема згадав про геройську Карпатську Україну, ранених Січовиків та утікачів, що потребують негайної помочи. На заклик пароха всі присутні зложили свої жертви на визвольну боротьбу. Жертвували: О. Рекрут $10; по $1: Т. Стойко, І. Витязь, І. Крук, Л. Гумлак, Г. Лучка, Юлія Музичук, Степанія Саска, Ольга Андрець, Марія Надорожна, о. М. Мостенський, М. Фурманкевич, Д. Зубик, П. Накопінський, Ф. Лучка, Й. Серединський, Антонина Підгородецька, Марія Дутка, Євдокія Олійник. Разом $28. Гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

Т. М.

НЕ ПЕРЕЙДЕШ!

В Токіо розпочалися переговори про бльокаду британських і французьких концесій у Тієнціні, в Китаю. Тимчасом бльокада триває далі. На світлині китайці за огорожею в Тієнціні, щоб дістатися в концесію. Японські жовніри стережуть дротяної запори.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ Й ҐАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК ДО: "SVOBODA," 81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N.J.

На віччу.

Перший: — Я припускаю, що бесідник на вашім віччу „заелектрикував" публику своєю промовою.

Другий: — Та де там! Він її заґазував".

Професійна недуга.

Входить пацієнт до окуліста і каже:

— Пане докторе, я бачу щораз слабше.

— Чи ви здаєте собі справу, чому?

Пацієнт робить сумний жест:

— Така вже професія.

— Чим же ви є? кравець?

— Ні, ясновидець.

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

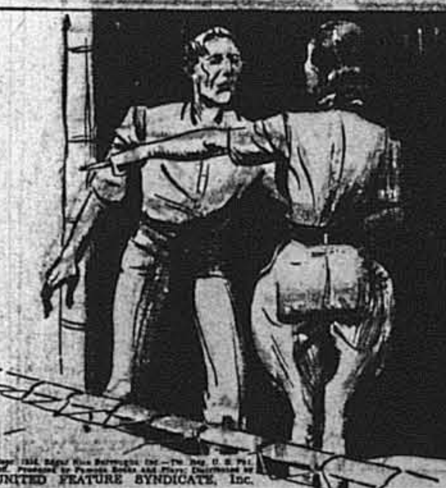
(28)

Тінь Трола підсунулась ближче до тремтячої дівчини. „Мовчи і не кричи!" — ще раз перестеріг її Трол, а далі додав: „Я прийшов поговорити з тобою на розум. Ти не хочеш ціле своє життя провести в тій проклятій долині разом з чорними. А Спайк нас усіх туди провадить".

Дівчина мовчала. Тоді Трол почав далі: „Кажу тобі, що він нас усіх туди провадить. Дізставшись там, він задумує мене вбити, а тоді ти останешся вщілості в його силі. Не буде кому тебе боронити. О, я знаю, що він це зробить. Він останній лайдак. Ти краще втікай зо мною, до Европи, до Парижу".

Дівчина знала, що тепер оба опришки взаємно собі перешкоджали у залицяннях до неї. Як довго вони оба були разом, вона до певної міри була безпечна. Але колиб один із них десь пропав, то другий відразу дав би волю своїм диким інстинктам. Тому вона твердо відповіла: „Забирайся звідсіль, бо закличу Спайка!"

Ця відповідь озлобила, а ще більше перелякала Трола і він миттю схопив рукою за горло дівчини. Дівчина коротко закричала, але зараз же замовкла, бо пальці напасника глибоко вілися їй у горло. Тепер Трол боявся випустити горло дівчини. Його пальці затискались, а дівчина від тих стисків почала душитись.